

“XalqTV”nin qonaqları

“Sabah” sənətin sabahına yeni qapı açıb

Bu yolun bələdçisi Xalq artisti, rejissor Ramiz Həsənoğludur

Artıq bir neçə aydır ki, “Xalq qəzeti”nin “XalqTV” studiyası fəaliyyət göstərir. Görkəmli elm, mədəniyyət xadimlərimiz, milli məfkurə daşıyıcılarımız və xaricdən ölkəmizə gəlmiş ünlü soydaşlarımız studiyamızda qonaq olurlar. Onlar əməkdaşlarımıza çalışdıqları sahələrin, həyatımızın bu və ya digər sferasının uğur və problemləri ilə bağlı müsahibələr verirlər. Həmin görüşlər redaksiyamızın saytında və “YouTube” videohostinq serverində yerləşdirilir. Həmin söhbətləri “XalqTV”nin qonaqları” rubrikası ilə oxucularımızın da diqqətinə çatdırırıq. Qonağımız “Sabah” Yaradıcılıq Studiyasının direktoru, görkəmli teatr, kino, televiziya rejissoru, Xalq artisti Ramiz Həsənoğludur.

– Ramiz müəllim, bildiyimiz kimi, bu il Azərbaycan kinosunun 125, milli kino studiyamızın 100 illik yubileyi ilə bərabər, həm də “Sabah” Yaradıcılıq Birliyinin 30 yaşı tamam olur. Bu yubileylər atmosferində hansı hissləri keçirirsiniz?

– Fərəh və məsuliyyət hissləri bir-birinə qarışıb. Çünki işimiz, sənətimiz elədir ki, tərəf-müqabilə, tamaşaçı ilə üz-üzəlik və onun bizdən gözlədiklərini həyata keçiririk. “Sabah” Yaradıcılıq Birliyi 30 il bundan əvvəl yaz aylarında yaranıb, indi artıq studiya adlanır.

– Birlik hansı zərurətdən yaranıb? İlk addımları uğurlu oldumu?

– “Sabah”ın təşkilinin səbəblərindən biri o idi ki, artıq köhnə sistem dağılıbmışdı, şablon meyarlar aradan götürülmüşdü, yanaşmalar dəyişmişdi. Tutaq ki, əski dövrlərdə, sovet dönmində hansısa bir işi görəndə çətinlik çəkmirdinsə, bu mərhələdə biz bir növ kapitalizm formasiyasının bütün “gözləliklərini” görməyə başladığımız. Mən hiss etdim ki, həmfikirliyi, məsləkləşməyi bir yerə toplamağa ehtiyac var. Çəkici ahangdar şəkildə eyni zindəna vura biləcək “güc”ləri birləşdirmək lazımdır. Odu ki, ssenarist, rejissor, kinooperator, rəssam, bəstəkar – fərqi yoxdur – bir dam altında cəmləşdik.

İlk vaxtlar “Sabah” yaradıcılıq birliyi yox, adı tamaşa birliyi adı altında fəaliyyət göstərirdik. Birinci işimiz Cəlil Məmmədquluzadənin “Kamança”-sı oldu. Uğurlu alındı. Üstündən bir il keçdi, yeni ad da tapdıq. AzTV sədrinin müavini, rəhmətlik Nahid Hacıadə birliyimizi “Sabah” eksperimental yaradıcılıq emalatxanası adlandırmağı təklif etdi. Həmin ad altında isə ilk rəsmi işimiz “Ac həriflər” film-tamaşası oldu. Ondan sonra bizim məhsuldar fəaliyyətimiz başladı. “Sabah”ın ən intensiv dövrləri 1993-cü ildən sonraya təsadüf etdi. Təssəvür edin ki, təxminən 3 il ərzində hər ay yeni əsər verirdik.

– Yadımdadır, o vaxt mən də AzTV-də çalışırdım, axtarıqlarınızın, əziyyətlərinizin və uğurlarınızın şahidiyəm.

– Bəli, çətin idi. Təşkilati işlər çox vaxt aparırdı. Hətta rejissorluğu bir kənara qoyub, prodüserliklə, təşkilatçılıqla məşğul olduğumu görən dostum Cavanşir Quliyev bir gün mənə dedi: “Ay Ramiz, sən rejissor olsan, tamaşa hazırlamalısın, amma özünü verməmiş təşkilati işlər. Bunun axırı necə olacaq?”. Cavab verdim ki, düz deyirsən, ancaq mən hələlik istedadlar üçün meydan yaradıram, sonra yaxşı olacaq. Sənət isə yalnız meydan və rəqabət olan yerdə qabağa gedə bilər. Və zaman göstərdi ki, mən haqlıyam.

– Dediniz ki, tutduğunuz vəzifənizdən asılı olmayaraq, sadəcə, ruhən bizə yaxın olan adamları bir yerə yığdırdınız. O vaxt mənəm işlədiyim idman proqramları redaksiyasında bir rejissor işləyirdi – Şərif Qurbanliyev. Bir də gördük ki, Şərif də sizin dəstədədir.

– Bəli, Şərif də gəldi bizim dəstəyə. Mənimlə birlikdə “Ac həriflər”in ssenari müəllifi oldu. Sonra “Yurd yeri”, “Bala – başa bələ”, “Yarımtat” və sair yadda qalan işləri oldu. Şərifin maraqlı quruluşları çoxdur.

– Yaradıcılıqda kiçik işiçiyə necə baxırdınız, siz o “lağım”ı qayğı ilə böyütmüsünüz ki, bu nur geniş tamaşaçı kütləsinə çatсын. Özünüz də zəngin yaradıcılıq yolunuzla daim nümunə olmusunuz. Filmtəkanızda 200-dən çox film var. Sonrakı nəsillər “Nekroloq”, “Fatehlərin Divanı”, “Yaşıl eynəklili adam” kimi tamaşalara baxa-baxa zövqünü inkişaf etdirib. “Topal Teymur”, “Günahsız Abdulla”, “Evləri köndələnlər”... saymaqla bitən deyil.

– Təşəkkürlər!
– Ramiz müəllim, 3 il bundan qabaq Vətən müharibəsi oldu, qalib gəldik, Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru azad etdik. O mövzu “Sabah”ın proqramında öz əksini tapırmı? Və yaxud tapacaq hələ?

– Heç şübhəsiz, bu, müqəddəs mövzudur. Elə mövzular var ki, onlara dərhal reaksiya vermək düzgün deyil. Yəni, söhbət bizim çalışdığımız janrdan – bədii quruluşdan gedir. Vətən müharibəsində göstərilən igidlik və şücaətlə bağlı çoxlu proqramlar, sənədli filmlər hazırlanıb və hazırlanacaq. Amma bu mövzuda, bədii quruluşda işlər hələ qabaqdadır.

Yeri gəlmişkən, bir misal çəkim. Vaxtilə “Sabah”da özünə “pasport” qazanmış Elxan Cəfərov illər sonra kinostudiyada rejissor kimi yadda qalan bir film çəkdi. Bu, Aqil Abbasın ssenarisində çəkilmiş “Dolu” filmidir. Baxın, həmin film çəkiləndə o hadisələrin üstündən nə qədər vaxt keçmişdi? Təxminən, 20 il. Mən indi burada özümü həqiqət qazandırmıram, amma mənə elə gəlir ki, Silahlı Qüvvələrimizin rəşadətini, şəhidlərimizin misilsiz qəhrəmanlığının daha parlaq şəkildə çəkiləcəyi günlər gəlib çıxacaq. Vətən müharibəsinin ən güclü ssenarisi hələ yazılır, o rejissor da bəlkə hələ xəbərsizdir ki, həmin yola doğru gedir.

– Əlbəttə, tələm-tələsik iş görmək olmaz. Təhlillər, təsvirlər, təəssüblər zamanın süzgecindən keçməlidir. O demək deyil ki, bu gün hadisə baş verdise, sabah onun filmi çəkil-

məlidir. Bəlkə də bundan ötrü illər tələb olunur. Bütün dünyada belədir. Amma sizdə “Ocaq yeri” bədii filmi, “Yağlı boya ilə ailə portreti” televiziya filmi də var.

– Təbii ki, bu mövzuda maraqlı işlər az deyil. Onlardan biri elə sizin də vurğuladığınız – Sirac Mustafayevin öz ssenarisi əsasında quruluş verdiyi “Ocaq yeri”dir. O film çəkilən vaxt mən “Sabah”dan müvəqqəti ayrılıb “Azərbaycanelefilm” yaradıcılıq birliyinə getmişdim və iki il orada çalışandan sonra geri qayıdışı oldum. “Ocaq yeri” də həmin aralığın məhsuludur. Təbii ki, “Sabah”da bu mövzuda işlər görülməli və görülməkdir.

– Ramiz müəllim, sizin maraqlı ideyalarınız həmişə olub və özünü doğruldub. Silsilə verilişlər, filmlər, xatirə muzeyləri... “Yad et məni” ideyası da sizə məxsusdur. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

– Bilirsiniz, “Sabah” bədii quruluşlar üzrə yaranıb və bu yöndə fəaliyyət göstərir. Bu mürəkkəb zamanda, bir çox təşkilati, texniki, maliyyə çətinlikləri şəraitində belə layihələri həyata keçirmək o qədər də asan deyil. Biz əməkdaşlarla birlikdə studiyada oturub fikirləşdik ki, hansı istiqamətdə işlər görək ki, müsbət nəticələr qazanaq. Daha doğrusu, inkişafdan qalmayaq, formada olaq. Əvvəllər pavilyonda dekarasiyalar qurulurdu və lazım olan səhnələr çəkilirdi. Əksər tarixi əsərlərdə, elə komediyalarda da elə olub. “Topal Teymur”, “Ordan-burda”, “Qatarda” – bunlar hamısı pavilyonda çəkilib. İndi o imkan yoxdur.

Düşündük ki, pavilyon əvəzi Bakıdakı muzeyləri məkan seçək. O muzeylərin adını daşdığı böyük şəxsiyyətlərin həyatına işıq salaq. Beləcə, birinci işimizi Nəriman Nərimanovdan başladım. Ondan üzübəri 10 işimiz olub, sonuncusu, səhv etməmişəm, Yusif Vəzir Cəmənzəminli idi. Bu layihələrdə “Sabah”ın müxtəlif rejissorları iş görüb. Sirac Mustafayev, Namiq Ağayev, gənc rejissor Ramina və başqaları. Fikrimiz var ki, digər rejissorları da dəvət edək, çünki “Sabah” bu məqsədlə yaranıb: sabaha istiqamətlənmiş istedadları bir yerə toplamaq. Bu işlər həm də maarifləndirmə xarakteri daşıyır.

Qarşıda tamaşaçılar üçün nə kimi təhvil hazırlayırırsınız?

– Vaxtı ilə biz “Sabah” yaradıcılıq birliyində “Fatehlərin divanını” səhnəyə qoymuşduq. Çox böyük layihə idi. O davam etməli, bəlkə də bu günlərdə gəlib çıxmalı idi. Lakin biz onun 4 seriyasını çəkəndən sonra o vaxtkı rəhbərlik mane oldu, imkan vermədilər bu işi davam etdirək. Amma illər keçdi, bu layihə yeni rəhbərliyin diqqətini cəlb etdi və mənə “Fatehlərin divanı”nın davamının çəkilməsi ilə bağlı təklif gəldi. Təbii ki, yeni zamana, hazırkı dövrə uyğun. Azərbaycanın hazırkı gündəmindən çıxış edərək həm siyasi, həm də tarixi yanaşma ilə “Fatehlərin divanı”nın davamını çəkməyi düşünürük. Bu yaxınlarda çəkilişlərə başlamalıyıq. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda baş verən inqilabi, ictimai-siyasi dəyişikliklər, tələklü böyük hadisələr və dövrə aid fərqli düşüncələri nümayiş etdirəcək. Əslində, bugünün mənzərəsi məhz oradan başlayır. Vaxtında görülməli işlər, buraxılan səhvlər layihədə öz əksini tapacaq. 1918–1920-ci illərdə Azərbaycanda cərəyan edən hadisələr əsas mövzu olacaq. Ola bilsin ki, 2 hissədən ibarət 4 seriyalı bir iş olsun (müəllif İlqar Fəhmidi). Orada Qərbi Azərbaycan motivi də var. Ermənilərin Qərbi Azərbaycanda məskunlaşdırılması, sonradan İrəvan şəhərinin Ermənistanla verilməsi, onların orada respublika yaratması və s.

– Sənədli-bədii filmlərin çəkilişi aktyorlar, rejissorlar üçün daha çətinidir. Çünki konkret bir tarixi şəxsiyyətdən bəhs edir, gerək onun konkret obrazı canlana, zahiri bən-zəyiş ola və sair...

– Elədir, iki istiqamətin çulğalaşması tələb olunur, burada konkret fakt və təxəyyül birləşir. Bunlar bir-birini tamamlayanda uğur qazanılır. Tamaşaçıya da tarixi şəxsiyyətlərin filmdə necə inikası maraqlıdır. Yaradıcı kollektiv çiyinlərini məhz bu çətinliyin altına verəndə fədakar olur.

– Ramiz müəllim, siz böyük sənətkarlarımız – Əməkdar mədəniyyət işçisi Həsənağa Mirzəyevlə unudulmaz teatr və kino aktrisası, Əməkdar artist Ətəyə Əliyevanın övladı və sənət davamçısıdır. Sizin sənətkarlığınızın bir qaynağı da ailə ocağıdır. Belə mühitdən kənar da böyümüş, amma bu sahəni seçən, sevən gənclərə nə tövsiyə edərdiniz?

– Heç kəs anadangəlmə peşəkar olmur. Sənət addım-addım, pillə-pillə yol getməkdir, bilikləri toplamaq, daxilən zənginləşməkdir, zövqün püxtələşməsidir. Budur sənətin yolu. Heç şübhəsiz, müxtəlif və dünyagörüşünü artırmaq da şərtidir. Sənətkarlarla ünsiyyət, lazım olan filmlərə baxmaq, kitabları oxumaq, lazım olmayanlardan qaçmaq vacib şərtlərdir. Mənim sənətə gəlməyə, təbii ki, ailəmin, valideynlərimin təsiri olub, amma ustadların rolu danılmazdır. Bunlar vaxtilə Azərbaycan televiziyanın rejissurasının əsasını qoyan insanlar – Arif Babayev, Rauf Kazımovski, Ağəli Dadaşov, Kamil Rüstəmbəyov olublar. Gənclər ustad sənətkarlardan daim öyrənməyə can atsalar, yaxşı olar.

– Ustad sənətkarlar dediniz, yada düşdü ki, sizin uğurlu işlərinizdən biri də “Ustad sözüdür”. Həmin layihədə “Sabah”ın öz dəsti-xətti var, təbii ki, sizin şəxsinizdə. “Ustad sözü”ndə görkəmli sənətkarlar – rejissorlar, bəstəkarlar, yazıçılar, müğənnilər, heykəltəraşlar öz sənət və həyat təcrübələrini bölüşürlər. Sizin bu sualına verdiyiniz cavab da bu sənətə gəlmək istəyənlərə öyüd, nəsihət baxımından yerinə düşdü...

Janr müxtəlifliyi baxımından başqa layihələrimiz də var. Onlardan biri Kamal Abdullanın “Əsgəraya və Gülçöhrə” əsərinin ekranlaşdırılması olacaq. Burada Üzeyir Hacıbəyovun “Arşın mal alan” əsərinin qəhrəmanlarının sonrakı həyatından bəhs edilir. Artıq kastinq bitib, hazırlıq gedir. İnşallah, yanvar ayından onun da çəkilişləri başlanacaq.

Digər layihəmiz isə silsilə yumoristik proqramlar olacaq. Şerti adı “Ordan-burda”dır. Sevilməli personajlar, vaxtı ilə teleməkanda görünən, müxtəlif əsərlərdə yer alan obrazları canlandırmış aktyorların ifasında onların yenidən canlandırılması ilə bağlı bir iş görülür. Orada da hazırlıq prosesləri tamamlanmaqdadır və sentyabrda çəkilişlərə başlayacağıq.

Bundan əlavə, yeni filmlər üzərində də işləyirik, artıq 3 istiqamətdə razılıq əldə etmişik. Nədir bu filmlər? – Azərbaycanda sevilməli aktyorların ifalarında kiçik filmlər. Orada Rasim Balayev, Məbud Məhərrəmov, Cəfər Namiq Kamal, İlham Namiq Kamal var. Bunlar potensialı tükənməyən, içəri dolu yaradıcı insanlardır. Ssenarilərin bəziləri artıq yazılıb.

– Maraqlı müsahibə üçün təşəkkür edir, sizə yeni uğurlar diləyirik. “Sabah”dan yeni sahalarda sənət yenilikləri gözləyirik.

Söhbəti apardı: Əli NƏCƏFXANLI, “Xalq qəzeti”